

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 14Co/53/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8112239646
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 01. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Majerník
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8112239646.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Majerníka a členov senátu JUDr. Ireny Dobňákovej a JUDr. Milana Šebeňa v právnej veci žalobcu: Ing. Z. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. N. - E., F. XXX/X, zastúpeného JUDr. Alojzom Naništom, advokátom so sídlom Prešov, Sládkovičova 8, proti žalovanej: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné nám. 13, Bratislava, IČO: 00 166 073, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 8. marca 2013 č.k. 10C 397/2012 - 36, zhodou hlasov členov senátu takto

rozhodol:

M e n í rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamieta.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanej (odporcovi) povinnosť zaplatiť žalobcovi (navrhovateľovi) 1.565,36 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne za sumy 1.565,36 eur za obdobie od 18.11.2012 do zaplatenia a nahradiť mu trovy konania vo výške 20 eur a na účet jeho právneho zástupcu trovy právneho zastúpenia vo výške 379,42 eur, všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Vychádzal z toho, že žalobca v konaní uplatňuje proti štátu nárok na náhradu škody vo výške 1565,36 eur spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím, dôvodiac, že bol trestne stíhaný pre trestný čin nevyplatenia mzdy a odstupného, pričom táto vec bola prejednaná na tunajšom súde pod sp. zn. 5T 63/2003. Konanie skončilo oslobodzujúcim rozsudkom, pričom v priebehu trestného konania boli náklady spojené s jeho obhajobou vo výške 1.565,36 eur.

Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že na základe vydaného uznesenia o začatí trestného stíhania bol žalobca trestne stíhaný pre trestný čin nevyplatenia mzdy a odstupného podľa § 248a ods. 1, 3 Trestného zákona účinného do 31. 12. 2005. Následne na základe obžaloby Okresného prokurátora v Prešove zo dňa 18.07.2003 bolo vedené trestné konanie pod sp. zn. 5T 63/2003 pred Okresným súdom Prešov. Tento rozsudkom zo dňa 24.03.2011 oslobodil navrhovateľa spod obžaloby prokurátora okresnej prokuratúry z dôvodu, že tento skutok nie je trestným činom. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť po tom, čo Krajský súd v Prešove zobral na vedomie späťvzatie odvolania okresného prokurátora krajským prokurátorom. V priebehu konania si žalobca zvolil obhajcu, pričom na trovách právneho zastúpenia zaplatil sumu 1.565,36 eur. Túto sumu žiadal od žalovanej (odporcu) ako náhradu škody, a to žiadosťou o predbežné prerokovanie nároku zo dňa 15.05.2012, pričom odporca vyhodnotil jeho žiadosť ako nedôvodnú, čo mu oznámil podaním zo 07.11.2012.

Pre právne posúdenie zisteného skutkového stavu súd prvého stupňa poukázal na ust. § 27 zák. č. 58/1969 Zb. (účinného v čase vydania uznesenia o začatí trestného stíhania, resp. podania žaloby Okresnej prokuratúry Prešov) i ust. § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 01.07.2004, ktorý zrušil dovtedy platný zákon č. 58/1969 Zb.. Uzavrel, že v danom prípade je nutné na uplatnený nárok aplikovať zák. č. 58/1969 Zb., pretože rozhodnutia, ktoré spôsobili vznik škody u žalobcu, boli vydané počas účinnosti tohto zákona. Po citácii ust. § 1 ods.1, 2, § 3, § 10 zák. č. 58/1969 Zb. súd prvého stupňa konštatoval, že predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, je existencia nezákonného rozhodnutia, t. j. rozhodnutia, ktoré je v rozpore s objektívnym právom, ďalej existencia škody ako majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch a príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím. Zodpovednosť štátu je podmienená využitím riadnym opravných prostriedkov smerujúcich proti nezákonnému rozhodnutiu a vznik tejto zodpovednosti predpokladá aj to, že nezákonné rozhodnutie sa zrušilo, teda zbavilo platnosti. V zmysle ustálenej súdnej praxe štát zodpovedá aj za škodu spôsobenú začatím, či vedením trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu. Rozhodovanie súdov sa ustálilo na názore, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, má zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesenie obvinenia. Predmetný zákon zakladá objektívnu zodpovednosť štátu, bez ohľadu na zavinenie, ktorej sa nemôže zbaviť. Nie je teda nutné posudzovať správnosť rozhodnutia orgánu štátu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zaviniť, rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania. V konaní bolo nepochybne preukázané, že navrhovateľ bol oslobodený spod obžaloby a táto skutočnosť je rozhodujúca pre posúdenie nároku na náhradu škody. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie na tomto závere nič nemení. Judikatúra dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, aj keď zákon výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby. V danom prípade sa vychádza z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Žalobca bol oslobodený spod obžaloby a na zaplatených trovách obhajoby mu vznikla škoda na majetku vo výške 1.565,36 eur. Je nepochybne zrejmá príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím, resp. oslobodením spod obžaloby a vyplatenými trovami obhajoby, čím boli podľa názoru súdu splnené všetky podmienky pre priznanie náhrady škody na zaplatených nákladoch obhajoby. Všetky úkony obhajoby možno považovať za účelné a podmienené úkonmi orgánov činných v trestnom konaní, bez ktorých by tieto trovy neboli vznikli. Predmetné úkony boli vyúčtované a ich výška je v súlade s vyhláškou o odmenách a náhradách advokátov, účinnou v čase vyúčtovania a vzniku týchto trov. Žalobca v priebehu trestného konania využil všetky riadne opravné prostriedky voči vydaným rozhodnutiam, podal i sťažnosť proti uzneseniu o začatí trestného stíhania, ktorá bola následne zamietnutá ako nedôvodná. Súd prvého stupňa preto dospel k záveru, že návrh je dôvodný a boli preukázané všetky podmienky pre vznik nároku na náhradu škody v zmysle citovaného zákona. Zodpovednou osobou za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánom štátu je Slovenská republika, v mene ktorej vystupuje príslušný ústredný orgán, teda Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, pričom nárok bol uplatnený dôvodne čo do jeho rozsahu, preto súd návrhu vyhovel v celom rozsahu.

Súd prvého stupňa zároveň priznal žalobcovi taktiež právo na zaplatenie úroku z omeškania zo sumy 1.565,36 eur vo výške 8,75 % od 18.11.2012 do zaplatenia. Žalovaná sa dostala do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku dňom nasledujúcim po doručení odpovede na žiadosť o predbežné prejednanie nároku, pričom výška úroku z omeškania je v súlade s nariadením vlády SR č. 87/95 Z. z., podľa ktorého je úrok z omeškania o 8 %-tuálnych bodov vyšší ako základná sadzba Európskej centrálnej banky platnej k 1. dňu omeškania. Nakoľko ku dňu 18.11.2012 táto predstavovala 0,75 %, súd priznal navrhovateľovi právo na zaplatenie úroku z omeškania vo výške 8,75 % ročne za obdobie od 18.11.2012.

Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvého stupňa aplikáciou § 142 ods. 1 O.s.p., keď súd priznal úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania vo výške 20,- eur na zaplatenom súdnom poplatku a na náhradu trov konania vo forme trov právneho zastúpenia za štyri úkony právnej pomoci vo výške celkom 379,42 eur.

Proti tomuto rozsudku včas podal dovolanie odporca (žalovaná). Nesúhlasí s rozsudkom súdu prvého stupňa. Poukazuje na to, že v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím môže byť úspešný len ten žalobca, ktorý preukáže, že bola splnená podmienka vydania nezákonného rozhodnutia

i že mu vznikla v tejto súvislosti škoda a že táto škoda by nebola vznikla, keby v príslušnom konaní k vydaniu nezákonného rozhodnutia nedošlo. Ak nie je daná príčinná súvislosť, nevzniká zodpovednosť za škodu, pričom nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti, ale vždy sa vyžaduje dôkaz o jej existencii. Z dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa nevyplýva, ktoré konkrétne rozhodnutie vydané v trestnom konaní na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 5T/63/2003 považuje súd za nezákonné. Nie je zrejmé, či nezákonným rozhodnutím je uznesenie o začatí trestného stíhania, uznesenie o vznesení obvinenia, či prípadne za nezákonné súd považuje podanie obžaloby, či iné rozhodnutie alebo postup orgánov verejnej moci v označenom trestnom konaní. Právo na náhradu škody spôsobenej v dôsledku trestného stíhania, ktoré skončilo oslobodením dotyčnej osoby spod obžaloby, zastavením trestného stíhania, prípadne postúpením veci na prejednanie inému orgánu, nie je právom vyplývajúcim priamo z ustanovení zák. č. 58/1969 Zb. (resp. zák. č. 514/2003 Z.z.), pretože v uvedených prípadoch nedochádza k zrušeniu právoplatných rozhodnutí vydaných v trestnom konaní (ako to v dôvodoch rozhodnutia uviedol prvostupňový súd), čím nie je splnená podmienka nezákonnosti rozhodnutia v zmysle § 4 zák. č. 58/1969 Zb. Súd sa v dôvodoch rozhodnutia odvolával „na ustálenú súdnu prax“, podľa ktorej štát zodpovedá aj za škodu spôsobenú začatím či vedením trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím. V zmysle čl. 144 ods. 1 Ústavy SR „Všeobecná súdna prax“ nie je a nemôže byť primárnym zdrojom práva pre rozhodovanie súdu v konaní. Ak chce súd konajúci vo veci túto súdnu prax aplikovať podporne, je túto aplikáciu nutné podrobiť komparácii právneho a skutkového stavu prejednávaneho prípadu a konkrétnych rozhodnutí súdov v obdobných veciach. Len z tejto komparácie je potom možné vysloviť záver, či sú v prejednávanej veci dané rovnaké podmienky, za akých bolo v obdobných veciach už rozhodnuté a či je možné na prejednávany prípad tieto rozhodnutia a závery v nich vyslovené uplatniť. Dôvody prvostupňového rozsudku neobsahujú žiadne konkrétne súdne rozhodnutie, o ktoré by súd svoj právny záver o oprávnenosti nároku žalobcu opieral, resp. z ktorého pri posudzovaní vychádzal. Žalovanej je pritom známe aj rozhodnutie NS SR sp. zn. 4M Cdo/15/2009, podľa ktorého pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo, pretože sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Uvedené rozhodnutie zároveň konštatuje, že ten, proti ktorému bolo trestné stíhanie zastavené alebo ten, kto bolo spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa ust. § 1 - § 4 zák. č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Uvedené právo nemá ten, kto si obvinenie zavinil sám a ten, kto bol spod obžaloby oslobodený alebo bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin zodpovedný alebo že mu bola udelená milosť, alebo že trestný čin bol amnestovaný. Žalovaná už vo vyjadrení k podanému odvolaniu poukázala na závery súdnej praxe založené na tom, že za nezákonné rozhodnutie, z ktorého je možné uplatniť si náhradu škody ním spôsobenej, je možné na účely zák. č. 58/1969 Zb. považovať aj uznesenie o vznesení obvinenia, avšak len v prípadoch, kedy dôjde k zastaveniu trestného stíhania (oslobodenia spod obžaloby) z dôvodu, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným (teda, že sa skutok nestal, resp. že ho nespáchal obvinený). Do pozornosti súdu dala žalovaná aj rozhodnutia Ústavného súdu ČR, podľa ktorých v každej trestnej veci je na mieste v každej fáze trestného konania starostlivo a pozorne zvažovať, ako sa ten ktorý prípad vo svojej aktuálnej, najmä však v dôkaznej situácii vyvíja, pozorne sledovať aktuálny stav vykonávaných dôkazov a s tým spojené hodnotenie situácie reflektovať v ďalšom procesnom postupe. Podľa názoru žalovanej nie je možné každé trestné stíhanie, ktoré neskončí právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, paušálne považovať za nezákonné, ale vždy je treba prihliadať na konkrétne okolnosti prípadu a na dôvody, pre ktoré trestné stíhanie skončilo inak ako vydaním právoplatného odsudzujúceho rozsudku. Vznesenie obvinenia a postup orgánov činných v trestnom konaní v prípravnom konaní nie je rozhodnutím o vine obvineného, táto sa práve až v priebehu trestného konania dokazuje, resp. preveruje. V predmetnej veci je však relevantným to, že žalobca bol spod podanej obžaloby oslobodený na základe zmeny právnej úpravy a použitia novšieho ustanovenia právneho predpisu, ktoré bolo pre žalobcu v postavení obžalovaného priaznivejšie. Obžaloba prokurátora zo dňa 18. 7. 2003 bola podaná pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin nevyplatenia mzdy a odstupného podľa § 248a ods. 1, 3 zák. č. 140/1961 Zb. účinného do 31. 12. 2005. V dvoch nasledujúcich rozhodnutiach vydaných súdom prvého stupňa takto bol obžalovaný aj uznaný vinným z trestného činu. Po zrušení týchto rozhodnutí odvolacím súdom následne už rozsudkom z 24. 3. 2011 č.k. 5T/63/03-427 súd oslobodil žalobcu spod podanej obžaloby v celom rozsahu, pretože v novom Trestnom zákone (§ 214 ods. 1, 2 zák. č. 300/2005 Z.z. účinného od 1. 1. 2006) boli ustanovenia pre obžalovaného priaznivejšie. Takýto stav vyplývajúci z týchto rozhodnutí v trestnom konaní nezakladá záver o tom, že v čase začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia neboli

splnené podmienky pre vydanie uznesenia o vznesení obvinenia z dôvodu závažného podozrenia zo spáchania trestného činu podľa predpisov platných a účinných v čase vznesenia obvinenia. K zastaveniu trestného stíhania a oslobodeniu spod obžaloby nedošlo z dôvodu, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným (teda, že sa skutok nestal, resp. že ho nespáchal obvinený), ale v dôsledku zmeny právnej úpravy a použitia novšieho ustanovenia právneho predpisu, ktoré bolo pre žalobcu v postavení obžalovaného priaznivejšie a nie je preto dôvod posudzovať trestné stíhanie žalobcu ako nezákonné. S takouto obranou sa súd prvého stupňa v dôvodoch svojho rozhodnutia nevyporiadal. Právne posúdenie veci súdom prvého stupňa preto žalovaná považuje za nesprávne, vychádzajúce len zo zovšeobecňujúcich záverov, postrádajúce možnosť preskúmania rozsudku vo vzťahu ku konkrétnym skutkovým zisteniam vyplývajúcim z vykonaného dokazovania. Za takéhoto stavu je aj rozhodnutie súdu prvého stupňa nepreskúmateľné. Žalovaná namieta aj to, že nie je možné z dôvodov rozhodnutia ustáliť ani príčinnú súvislosť medzi konkrétnym rozhodnutím a vznikom ujmy na majetku, ktorú žalobca deklaruje. Súd sa nevyporiadal s námietkou žalovanej, že v prípade žalobcu nie je medzi vedením trestného stíhania a povinnosťou žalobcu uhradiť zvolenému obhajcovi trovy obhajoby daná priama príčinná súvislosť, pretože v konaní nešlo o nutnú obhajobu, ktorá by zakladala povinnosť žalobcu zvoliť si pre svoje zastupovanie obhajcu. Bez takto preukázanej priamej príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a uplatnenou škodou nie je možné konštatovať vznik nároku na jej náhradu. Žalovaná preto navrhuje odvolaciemu súdu, aby rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol, alternatívne rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

Žalobca vo vyjadrení k podanému odvolaniu poukázal na to, že ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR), musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Nemožno totiž prehliadnúť, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktno dodržiavať právo v jeho ideálnej interpretácii. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania orgánov verejnej moci je výsledok konania a nie to, či orgán verejnej moci pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zaviniel. Toto žalobca dáva do pozornosti predovšetkým s výhradami žalovanej, že súd prvého stupňa nekonkretizoval vo svojom rozsudku, ktoré rozhodnutie vydané v konaní pod sp. zn. 5T/63/2003 má byť nezákonné. S odkazom aj na rozhodnutie NS SR z 18. 8. 2010 sp. zn. 4M Cdo/15/2009 zdôrazňuje, že nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Za účinnosti zák. č. 58/1969 Zb. súdy argumentovali, že právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia možno spravidla uplatniť v prípadoch, keď toto rozhodnutie nebolo zrušené, ale trestné stíhanie obvinenej osoby bolo zastavené, alebo táto osoba bola spod obžaloby oslobodená. Zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom bola odčinená. Systematickým a logickým (extenzívnym) výkladom sa dospelo k záveru, že rovnaký význam (dôsledky) ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má aj zastavenie trestného stíhania a oslobodenie spod obžaloby. Pri takomto výsledku trestného stíhania je potrebné potom vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že teda nemalo byť proti nemu vznesené obvinenie. Neposudzuje sa pritom správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale rozhodujúci je výsledok trestného stíhania. Odkázal v tomto smere aj na závery vyplývajúce z rozsudku NS ČR z 23. 2. 1990 sp. zn. 1Cz/6/90. Podľa názoru žalobcu neuvedenie konkrétneho rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní v dôvodoch rozhodnutia nemôže byť tou skutočnosťou, ktorá by zakladala vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia pre nedostatok dôvodov. Za nedôvodnú označuje aj námietku žalovanej, že sa súd prvého stupňa nezaoberal okolnosťami vznesenia obvinenia voči žalobcovi, ani dôvodom zastavenia trestného stíhania. Poukazuje na to, že už v čase po novelizácii Trestného zákona (účinného do 31.12.2005) a ust. § 248a (trestný čin nevyplatenia mzdy a odstupného) súdy zohľadňovali skutočnosť, či právnická osoba, resp. fyzická osoba v deň splatnosti vždy mala finančné prostriedky na výplatu, ktoré nevyhnutne nepotrebovala na zabezpečenie činnosti právnickej osoby alebo zamestnávateľa, ktorý bol fyzickou osobou. Táto súdna prax potom bola inkorporovaná do následnej právnej úpravy § 214 Tr. zák. účinného od 1. 1. 2006. Uvedené však nie je podstatným pre tento druh konania, t.j. aby súd mal za povinnosť zisťovať, z akých dôvodov bolo obvinenie vznesené, resp. prečo súd oslobodil žalobcu spod obžaloby. Nesúhlasí ani so žalovanou, že nie je splnená podmienka príčinnej súvislosti medzi konkrétnym rozhodnutím a vznikom škody spočívajúca vo vynaložení trov obhajoby, a to z dôvodu, že v trestnom konaní neišlo o prípad povinnej obhajoby. Právo obvineného na obhajobu, ako súčasť práva na spravodlivé konanie, je potrebné považovať za súčasť procesných práv obvineného nielen podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy SR, ale aj podľa čl.

6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Je povinnosťou všeobecných súdov umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. V posudzovanej veci aj pri aplikácii § 20 zák. č. 58/1969 Zb. i ust. § 442 ods. 1 Obč. zák. boli trovy spojené s obhajobou žalobcu skutočnou škodou. Rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza zo správne zisteného skutkového stavu. Vec bola správne aj právne posúdená. Rozhodnutie súdu prvého stupňa je preskúmateľné, splňa náležitosti vyplývajúce z ust. § 157 ods. 2 O.s.p., a preto uplatnené odvolacie dôvody podľa žalovaného nie sú dané. Žalobca preto navrhuje rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť a uplatňuje si aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) na prejednanie podaného odvolania podľa § 214 ods. 1 písm. a) O.s.p. nariadil pojednávanie. Na ňom zodpovedajúco ust. § 213 ods. 3 O.s.p. zopakoval dokazovanie oboznámením spisu Okresného súdu Prešov 5T/63/2003 a najmä prečítaním uznesenia vyšetrovateľa ČVS: OÚV 223/30-2002 z 31. 10. 2002 o začatí trestného stíhania, uznesenia vyšetrovateľa z 31. 3. 2003 o zastavení trestného stíhania, uznesenia prokurátora 1Pv 1288/2002 - 13 zo 7. 4. 2003 o zrušení uznesenia vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania, uznesenia vyšetrovateľa ČVS: OÚV-223/30-2002 zo 6. 5. 2003 o vznesení obvinenia proti žalobcovi, sťažnosti žalobcu proti tomuto uzneseniu, uznesenia prokurátora 1Pv 1288/02 - 21 z 23. 5. 2003 o zamietnutí sťažnosti obvineného, obžaloby okresného prokurátora z 9. 7. 2003, rozsudku Okresného súdu Prešov 5T/63/03 - 423 z 24. 3. 2011 o oslobodení žalobcu spod obžaloby, odvolania prokurátora proti tomuto rozsudku, zápisnice o verejnom zasadnutí odvolacieho senátu (č.l. 445), vyjadrenia obžalovaného k odvolaniu okresného prokurátora (č.l. 434 - 435 spisu) i uznesenia krajského súdu o vzatí na vedomie späťvzatia odvolania podaného prokurátorom. Aj na základe takto doplneného dokazovania odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok i konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 ods. 1, 3 O.s.p.. Odvolací súd teda bol viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania, nad rámec ktorých nebol oprávnený ani povinný rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmať. Výnimkou sú len prípadné vady konania, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Po takomto preskúmaní napadnutého rozhodnutia, rešpektujúc i výsledky zopakovaného dokazovania, odvolací súd dospel k záveru, že je potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa zmeniť.

Vo veci je treba súhlasiť so súdom prvého stupňa v tom, ak s odkazom na aplikáciu ust. 27 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. zdôraznil, že zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi. Doterajším predpisom je teda zák. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánom štátu alebo nesprávnym úradným postupom. Ak teda nezákonným rozhodnutím, od ktorého odvádza žalobca svoj nárok na náhradu škody proti štátu má byť uznesenie o začatí trestného stíhania a predovšetkým uznesenie o vznesení obvinenia proti žalobcovi realizované uznesením vyšetrovateľa OÚJP PZ Prešov ČS: OÚV-223/30-2002 zo 6. 5. 2003, ide tak každopádne o rozhodnutie, ktoré bolo vydané pred účinnosťou zák. č. 514/2003 Z.z.. Toto zodpovedá aj judikovaným záverom vyplývajúcim napr. z rozhodnutia NS SR 1Cdo/16/2005, ktoré okrem iného zdôraznilo, že nároky na náhradu škody podľa zák. č. 58/1969 Zb. sú svojou povahou nárokmi občianskoprávnymi, ale predovšetkým pre toto rozhodnutie je určujúcim, že judikoval aj to, že prípady, ktoré nastali pred účinnosťou zák. č. 514/2003 Z.z. treba posudzovať podľa zák. č. 58/1969 Zb.

Obsah spisu 5T/63/03 každopádne svedčí o tom, že trestné stíhanie vedené proti žalobcovi, proti ktorému bolo vznesené vyššie uvedené obvinenie vyšetrovateľom, skončilo oslobodením žalobcu spod obžaloby. Ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa ust. § 1 - § 4 zák. č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia (viď napr. rozsudok NS SR z 28. 6. 1993 1Cdo/53/93).

Aj keď to nie je v dôvodoch prvostupňového rozhodnutia uvedené, možno z obsahu podanej žaloby i z ďalších prednesov žalobcu v prvostupňovom konaní, ale aj v ním podanom vyjadrení k odvolaniu uviesť, že žalobca svoj nárok na náhradu škody vyvodzoval z uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 6. 5. 2003, ktoré neúspešne napadol sťažnosťou (zamietnutá sťažnosť rozhodnutím prokurátora z 23. 5. 2003). Toto uznesenie žalobca považuje za nezákonné, pretože trestné stíhanie skončilo oslobodením spod obžaloby. V rámci odvolacieho konania, vzhľadom aj na uplatnené odvolacie dôvody, bolo potrebné vyriešiť zásadnú právnu otázku spočívajúcu v tom, či v prípade, ak bol žalobca v trestnom konaní spod

obžaloby oslobodený, má podľa ust. § 1 a § 4 zák. č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia a či do nároku na náhradu škody možno pojať aj trovy obhajoby v prípade, ak si v trestnom konaní obhajcu zvolil obvinený sám.

Nepochybným je záver súdu v trestnom konaní vyplývajúci z jeho rozsudku zo dňa 24. 3. 2011 5T/63/03 - 423, ktorým žalobcu spod obžaloby oslobodil z dôvodu podľa § 226 písm. b) zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (Tr. poriadok účinný do 31. 12. 2005) z dôvodu, že skutok, pre ktorý bol obžalovaný podľa obžaloby stíhaný, nie je trestným činom. Dôvody rozhodnutia poukazujú okrem iného aj na to, že pre obžalovaného sú priaznivejšie ustanovenia nového Trestného zákona účinného od 1. 1. 2006, pretože tento pri trestnom čine podľa § 214 ods. 1, 2 Tr. zák. oproti ust. § 248a ods. 1, 3 Tr. zák. účinného do 31. 12. 2005 na prospech obžalovaného požaduje aj skúmanie potreby peňažných prostriedkov na zabezpečenie fungovania podnikateľského subjektu. Obžalovaný proti rozsudku odvolanie nepodal, čím nemohlo byť vo veci ani teoreticky privedené pre neho priaznivejšie rozhodnutie akým by mohlo byť rozhodnutie podľa § 226 písm. a/ Tr. por..

Samotná skutočnosť o oslobodení žalobcu spod obžaloby v trestnom konaní by bez ďalšieho zakladala teda dôvod založený na tom, že došlo tak k zrušeniu uznesenia o začatí trestného konania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť.

Pri výklade a aplikácii právnych predpisov však nemožno opomíňať i účel a zmysel, ktorý nie je možné hľadať v slovách a vetách toho ktorého predpisu, v ktorom sú vždy prítomné i princípy uznávané demokratickými právnymi štátmi. Povinnosťou súdu nachádzať právo neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež zisťovať a formulovať čo je konkrétnym právom tam, kde ide o interpretáciu abstraktných noriem a ústavných zásad. V zmysle týchto zásad nie je dôvodným priznať právo na náhradu škody v prípadoch, v ktorých došlo ku spáchaniu trestného činu a skutočnosť, že páchatel nebol za jeho spáchanie odsúdený, závisela na objektívnych zákonom stanovených podmienkach. Priznanie práva na náhradu škody spôsobenej trestným stíhaním v prípade, keď sa trestne stíhaná osoba podľa záverov urobených v trestnom konaní v skutočnosti dopustila protiprávneho konania zodpovedajúceho vtedy aplikovateľnej skutkovej podstate trestného činu (uvedeného v predchádzajúcom Trestnom zákone), by pritom bolo v príkrom rozpore so zásadou *ex iniuria ius non oritur* (z bezprávia právo vzniká nemôže).

Zo systematického a logického výkladu § 4 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. a tiež jeho porovnaním s ust. § 5, § 6 cit. zák. treba vyvodiť, že zastavenie trestného stíhania a oslobodenie spod obžaloby majú v zmysle ust. § 4 cit. zák. rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, ak k nim došlo z určitých dôvodov, a to v podstate preto, že predpoklad o spáchaní trestného činu vyslovený v uznesení o vznesení obvinenia nebol potvrdený. Dôvody, pri ktorých zastavenie trestného stíhania a oslobodenie spod obžaloby z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu nemajú rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia, vyplývajú z ust. § 5 ods. 2 a § 6 ods. 3 označeného zákona, ktoré (najmä z hľadiska systematického výkladu) treba použiť analogicky, lebo koncepcia a zmysel všetkých ustanovení zákona by mali byť rovnaké. Z uvedeného vyplýva záver, že ten, proti ktorému bolo trestné stíhanie zastavené alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa § 1 - § 4 zák. č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia. Uvedené právo však nemá ten, kto bol spod obžaloby oslobodený len preto, že vzhľadom na priaznivejšie právnu úpravu, ktorá medziasom ohľadom trestnej zodpovednosti nastala, nie je pre trestný čin zodpovedný, pretože tento skutok, ktorý predchádzajúca právna úprava kvalifikovala ako trestný čin, už teraz trestným činom nie je. V tejto súvislosti treba vychádzať z rozhodnutia súdu v trestnom konaní, ktorý nekvalifikoval dôvod oslobodenia spod obžaloby tak, že by sa žalobca nebol takéhoto trestného konania dopustil, ale tým, že tento skutok, ktorý žalobca spáchal, nie je trestným činom.

Základ nároku na náhradu škody za takéhoto stavu, vychádzajúc aj z výsledkov trestného konania, nie je preto daný. Z týchto dôvodov v zmysle ust. § 220 O.s.p. odvolací súd dospel k záveru o potrebe zmenenia rozhodnutia súdu prvého stupňa a zamietnutia žaloby.

Odvolacie námietky žalovanej týkajúce sa trov obhajoby, že by sa mali vzťahovať len nutnú obhajobu, neboli však dôvodné. Bližšie sa však týmito výhradami, vzhľadom na záver rozhodnutia odvolacieho súdu o zamietnutí žaloby, nebolo potrebné zaoberať.

Pri zmene rozhodnutia odvolací súd pri aplikácii ust. § 224 ods. 2 O.s.p. rozhodoval aj o náhrade trov prvostupňového konania. V konaní bola úspešná žalovaná. Procesný výsledok by pri postupe podľa § 142 ods. 1 O.s.p. zakladal jej nárok na náhradu trov konania. Návrh na priznanie náhrady trov konania však nepodala (§ 151 ods. 1 O.s.p.). Žalobca neúspešný v konaní nárok na náhradu trov konania nemá. Odvolací súd preto náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.